

תמורות

נכנס • לתפקידו כרמטכ"ל ה-12 של צה"ל, רב-אלוף משה (מוישה וחציי) לוי (47). המתגורר בקיבוץ בית אלפא. הוא נולד בארץ למישפחה שעלתה מעיראק. את שירותו הצבאי התחיל לוי גבה הקומה בגולני. בין תפקידיו בעבר: אלוף פיקוד המרכז. הוא מחליף את רב-אלוף רפאל (רסול) איתן שכיהן לראשונה בתולדות צה"ל. חמש שנים רצוף פות בתפקיד.

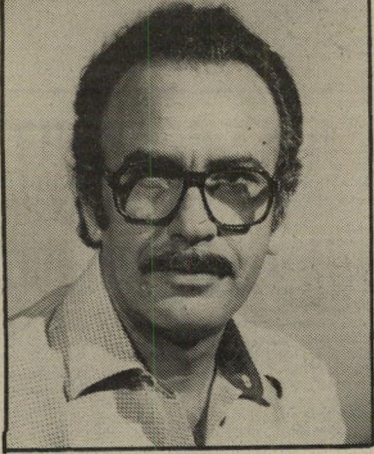
מזנה • למנהלת פרויקט שא"מ - מרכז מכירות חדש לוועדי עובדים ב-רמת-גן - ליאורה פרומצ'נקו (32). אשתו של עמו פרומצ'נקו, מבעלי עליה, ומשותפת המרכז החדש. לפני כן היתה ליאורה עקרת-בית.

מזנה • לתפקיד סגן-הרמטכ"ל וראש אגף המטה, אלוף (מיל) דוד עברי (49). שפרש לפני כארבעה חודשים וחצי מתפקיד מפקד חיל-האוויר ומצה"ל. אחרי שיחרורו, בתום 30 שנות-שירות בחיל-האוויר, מונה כיושב-ראש פעיל של מערך צתי-המנהלים של התעשייה האווירית. מיינו הנוכחי הוא לתקופה של שנתיים בלבד.

מזנה • לראש אגף-מודיעין, אהוד ברק (42). האלוף הצעיר ביותר בצה"ל. תפקידו האחרון: ראש-אגף-תיכנון ב-מטכ"ל. מרבית שירותו היה בתפקידים קרביים. הוא עמד בראש מיבצע ההש"תלסות על מטוס סבנה החטוף בלוד, בשנת 1972, וזכה באות-המופת. פיקד על הפשיטה המפורסמת לביירות שנה אחרי-כן. נולד בקבוצת מישמר-השרון, בוגר האוניברסיטה העברית במתמטיקה ובפיסיקה, ובעל תואר שני בניית-תחמושת-כוח מאוניברסיטת סטנפורד בקליפורניה.

מזנה • למזכיר מועצת פועלי תל-אביב במועל שלמה שטיינקלפר (63). שהיה עד למינוי ממלא-מקום המזכיר, רב בן-מאיר. שטיינקלפר יחליף את בן-מאיר, ח"כ העבודה, המועמד לראשות עיריית תל-אביב מטעם מיפלגתו. עד ל-קיום הבחירות בתודש אוקטובר.

מזנה • בליבו, ח"כ המערך יצחק פרץ (47). אחרי שחש ברע. פרץ היה

מנותח פרץ

שדושה מעקפים

אמור להינתח בתחילת מרס בבית-החולים בילינסון שבפתח-תיקוה, אך בגלל שבי-בת-הרופאים הוא לא התקבל. אחרי שמצ-תו החמיר, הוא התקבל לניתוח בבית-החולים איכילוב בתל-אביב. הושתלו לו שלושה מעקפיליב.

מזנה • את יום הולדתו ה-35 ח"כ הליברלים דוד זינגרמן, שנולד ביום-העצמאות הראשון של מדינת-ישראל. ש"ב • מסוור הרצאות בן חודש באר-צות-הברית. מטעם משרד-החוק. אליהו נאווזי ראש עיריית באר-שבע. הוא יצא לשם בלוית אשתו ברוריה.

מזנה • כמנכ"ל שיכון עובדים בנימינ אפרת, לשעבר ראש מועצת קרית-ים מטעם המערך. הוא יחליף את ח"כ העבודה רפי ארלי. עלי-הצבעת מרכז המפלגה, נאסר על נבחרת התנועה למלא יותר מאשר תפקיד ציבורי אחד. פרש • לגימלאות עובד הנמל הוותיק ז'קינז רוח (65). שבשנים האחרונות ניהל רציף במל אשדוד. היה בין בוני נמל תל-אביב, ולפני-כן הספיק לעבוד במל יפו.

מזנה • המתקפילב יהודה אונגר (55). עורך ביטאון רק"ח, זו הדור, וחבר הלישכה המדינית של רק"ח.

ישראלי, והיו שהרחיקו עוד יותר לכת. אז אולי תספר כאן, לראשוני נה, על מה הפרט?

זה סיפור על ישראלי המביא מגרמניה תרומה גדולה של תנועת שמאל כדי לה-קים אוניברסיטה ערבית בישראל. מדובר כאן על תנועות הלאומיות של ערביי ישראל, לא של ערביי השטחים הכבושים. הכסף מופקד בידיה של קבוצה רדיקלית ערבית ישראלית. כשהבחרו מגיע ארצה עם הכסף, מתברר לה שבקבוצה חלה הקצנה בעמדות הפוליטיות, והיא מתכוננת להשתמש בחצי מיליון המרקים למטרות אחרות - בין השאר, כדי לרכוש נשק ולהפוך למחתרת.

הוא מתנגד, מנסה לשכנע, להיאבק, כשהוא נואם, הוא מודיע שיחזיר את הכסף לגרמנים ועומד לטוס לגרמניה. להפתעתו, הוא נעצר על-ידי השקי-בית, ודרכונו מוחזרם.

לאורך כל הדרך הולך איתו חבר ערבי, מרצה באוניברסיטה. בשלב מסוים הוא מחליט לצאת מהארץ בדרכון מזויף, ואו רוצחים את הערבי בחובו, הוא נכנס ללחץ ובורח לחברה שלו, שעובדת כא-חות בבית-חולים פסיכיאטרי. הוא בולע כדורים ומאשפזים אותו.

הוא מספר לחברה שלו את האמת. היא מתקשרת עם השקי-בית, והם מבקשים ממנו לתת את הכסף לקבוצה, כדי שיוכלו לחפוס אותם על חם. הוא קובע מיפגש עם מנהיגת הקבוצה, שהיא בחורה ערבית מעכו. כשהוא נותן לה את הכסף, הוא אומר לה שזו מלכודת.

זה כל הסיפור. בזמנו קיבץ הפרט תמיכה מקרן לעידוד עסקים ישראלים. נכון, ובקרן יש אנשים כמו יגאל כהן אורגד, שכל מה שהדאג אותו היה איך מתנהג קצין השקי-בית.

אתה צופה קשיים עם ה-צנזורה? לא יודע. באופן עקרוני לא צריכים להיות קשיים, כי אין פה עניין ביטחוני. אבל לאור מה שקרה כעת עם הלידה בו נולד מזך, אני מניח שהם ייטפלו לכל פרט.

נודע לי שנידוי גוב, ששיחק את התפקיד הראשי בסרט, לא הזדהה עם התפקיד ועשה בעיות. אני לא אשמץ אותו.

הוא סירב להגיד דברים ש-שמות בפיו במיסגרת התסריט? אין תגובה. דבר אחד אני מוכן לספר עלי: היה איכפת לו לא רק מה עושה ואומרת הדמות שהוא משחק, אלא מה עושים ואומרים הערבים הישראלים ב-קבוצה.

זה מראה שהוא שחקן חושב. הוא שחקן מאוד אינטליגנטי.

רוחמה מרפזן, חברתך די-חיים, שכנתה את שני התסריט-ים, גם של "הלידה בו נולד מזך" וגם של "מגש הכסף", היא פסוי כיאסרית במיקצועה. איך היא הגיעה לקולנוע?

היא עובדת בקולנוע, כי היא עובדת איתי. מזנה אנתנו עובדים באותו המוסד. חזק בזיה, היא סופרת מתוסכלת, ואני חסר-כישרון כתיבה. תמיד חיפשתי אנשים לעבוד איתם, וכמו שקורה תמיד - אתה מחפש רחוק וקצר רואה מה שיש לך בבית. לי מגש הכסף דיברנו קצת וכתבנו, ולא יצא ממש תסריט. אחר כך עבדנו שנה, וזו היתה שנה טובה מאוד ויצא סרט. אחר כך קראנו את הסיפור של אמנון דנקנר ורוחמה עיבדה אותו לתסריט בלי שאהיה שותף כלל לכתובה.

אמרת בקינוס ב"צוותא" שעשית את "הלידה בו נולד מזך" כדי לרשום את מה שקורה. הי-טענה נגדך היא, שאתה מספר סיפור על שני קצינים, אך מפלדי את כל צה"ל.

תפקידי בסרט הוא להגיד את האמת, ומה שאני מראה בסרט נראה בדיוק במצי-אות: הקצינים בסרט שלי הם אומנם רק שניים, אבל הם מייצגים משהו שהפך לגורמה בצבא - מין שחיתות מוסרית שאי-אפשר היה להעלות אותה על הדעת לפני 1967.

רוחמה מרפזן - מה המש-מעות שצה בחיך? היא החברה הכי טובה שהיתה לי, שיש לי ושתהיה לי. למרות שאנחנו חיים יחד כבר 14 שנים, אנחנו עדיין חברים. זה הישג. לא?

הקולנוע. רק קולנוע כזה יכול להיות טוב. אתה לא ערשה כך? אתה לא ביד?

אתה תמשיך להתכונן מה-צד עד הסרטים של עצמך? העניין טוב סביב זה, כשהייתי צעיר הייתי מאוד ביישן, והדרך שלי להסתדר היתה להסתיר את הבושה, להפוך אותה לגאווה, לאדישות, לקרירות. לאט-לאט אני הולך ומתפטר מזה.

אתה מתפטר מזה? זה קשור לחשבון שלי עם צה"ל. ואני רוצה להוסיף דבר קטן: רוצה להגיד אתה לא רק שלי, אלא של כל הסרטים הישראליים, בעיית הקפאת הרגשות, זה קשור במיתוס של הגיבור החזק, במיתוס של אסור להיות חלש.

אתה הבעיות של הקולנוע הישראלי היא לצאת ממעגל-הקסם ולגלות רגשות. אחד הסרטים שעשה את זה עד עכשיו הוא נועה בת 17.

אולי בגוד מרחק הזמן. אולי, לכן אני אומר, שאני הולך ומת-פטר מזה. אולי עם הזמן גם אניע לכך.

אם אין לך אומץ לחשוף את עצמך, מדוע לא ברחת אל-הגדל למשל, למה דווקא את ה-פוליטיקה?

כשהייתי ילד, ממש ילד - זה היה עוד לפני 48 - לאבי היתה מישפחה גדולה שגרה במוכרת-בתיה. המישפחה היתה מאוד עניה, ולא היתה יוצאת-דופן מה-חינה הזו. הם עסקו בחקלאות וחיו מהא-דמה. הם קצרו חיטה, היו להם עציזיות ופרדסים, והחיים היו קשים. אני זוכר שתמיד לא היה כסף.

מה שנשאר לי מזה זו תחושה שנחרטה בזיכרוני, שזה לא בסדר להרוויח כסף שלא מעבודה. התקוממתי משום-מה נגד העניין, מבלי לדעת שרכשתי לי מה שני-קרא ערכים של שיוויון, דרישה לכך ש-בני-אדם יהיו מעמל-כפיהם ולא מניצול-עבודת אנשים אחרים.

הכל היה כמובן ריגשי, לא אינטלקטורי. אלי כל העניין נדחק בגלל עניינים שני-או לי יותר חשובים, כמו זהות לאומית. כי כשהייתי ילד היתה תיקוה שתקום מדינה, וכשהייתי נער היתה מדינה - והיה צריך לשמור עליה. כל העניינים האלה של שיוויון שהעסיקו אותי כילד, נדחקו הצידה, וצפו ועלו כאשר השתחרר-תי מהכורח לציית לצווים לאומיים.

רק אז יצאו לי דברים על צדק חברתי, ואת אחרי שעשיתי את השימלה, ובגלל אותן סיבות, שלא יכולתי להרשות לעצמי - ועדיין אינני יכול להרשות לעצמי - להיות די חופשי עם מה שאני מרגיש, פניתי באופן טבעי לדרך השנייה שהכר-תי. דרך של תגובה על כל מה שקורה כאן בחברה הישראלית. כך עשיתי את מטע אלונקות ואת מרד הימאים ואת הלידה בו נולד מזך.

ובאף לא אחד מהשלושה דא היה משהו אישי?

אולי במרד הימאים, שקראתי לו יא-ברטנעו! אולי בסרט הזה היתה ריאקציה לכל הדברים שהצבא סחם אותי ביחס אליהם. יש לי כל הזמן מאבק נגד הצבא, לצאת מהסתימות של הצבא. וזה נורא קשה. עשיית סרטים פוליטיים-חברתיים זו דרך להשתחרר ממה שהשירות בצבא עושה כאן לכל אחד.

לא מוזמנים סיימת את צילומי סירטך "מגש הכסף". סגרת את הסרט לעיתונאים. נראה לי ש-הכנת את הקרקע לבעיות עם צנזורה. האם זה היה תעלול פירי-סומת?

לא. זה היה אמצעי התגוננות.

מפני מה?

מפני עין הרע וכל מיני מרעין בישין. לצלם בארץ זה דבר קשה, במיוחד אם את מצלמת ששחוכנו לא עולה בקנה אחד עם הדיעות הרווחות בציבור. ולהפריע למהלך הצילומים זה דבר קל מאוד.

נדמה לי, שבפעם העובדה שאסרת כניסת עיתונאים לאתר הצילומים, הפכת את הסרט די-מסתורי, יצרת ידעה קדומה. כולם בעת חושבים: מי יודע איזו פצ-צה אנטי-ישראלית מכין בעת-ג'אד?

אני יודע מה הידעה הרווחת. מכל מקום, המטרה הראשונה היתה להגן על הסרט, וזה הגיע לידי כך שאפילו גופים העוסקים בענייני הסרט ונותנים לו שירותים - עובדיהם מגיבים בהתאם לדיעותיהם. שמ-עתי שאומרים שזה סרט אנטי-ציוני ואנטי-

(המשך מעמוד 36) של רופא, לא התרגשת להציל אנשים, לרפא?

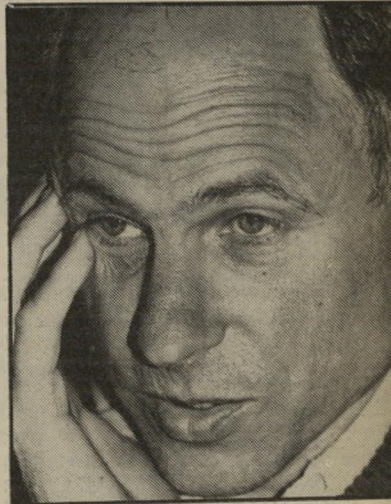
לא אהבתי מחלות. תמיד זה דחה אותי, ושנאתי אנשים חולים. רציתי להבין את סוד הביולוגיה.

מתי הגעת לקולנוע? הכל מתחיל ונגמר ברומאנטיקה. זו מחלה של אנשים צעירים, זה היה בזמני סוג של בריחה - הלכנו לראות סרטים, ולאט-לאט הסרטים נראו לי יותר חשובים ויותר מציאותיים ממה שקורה לי בחיים. כי מה שקרה לי היה עלוב ביותר: בחור-רות שחירתי אחריהן ולא נענית. צבא, ביוליים. בסרטים קרו כל הדברים הטובים והיה ערך כל-כך גבוה לסרטים בעיניי, שכאלו כל מה שחשב היה לי בחיים היה נמצא בסרטים.

זה היה צעד קטן מאוד עד לנדי כך שהגעתי למצב, שבו הערצתי סרטים, ושכל חיי טובו סביב סרטים. וכך השתלבותי פה-ושם בהפקות קטנות, בכתיבת תסריטים. הייתי מנהל הפקה בסרט של מינה שגריי-שנקרא טייריס. עד שעשיתי את סירטי הראשון - השימלה.

"השימלה" היה סרט אישי מאוד. מדוע עזבת את הנושא הי-אישי והלכת לכיוון פוליטי-חברתי?

המעט שהרשיתי לעצמי לגלות מריגשו-תי בסרטים שעשיתי כל-כך הפחיד אותי.

מרואיין נאמן

מה שהדאיג את יגאל כהן-אורגד...

שהייתי מוכרח לסגת לנושאים חברתיים. לא אישיים.

גם כאן הסיבה אם כך היא אישית, לא אידיאולוגית.

אין אצלי שום דבר תיאורטי-אידיאול-לוגי. כל הסיבות הן אישיות.

אם כך, בניגוד למה שחוש-בים, אתה לא כליכך אמיץ? לא. היום אני גם לא רוצה להיות אמיץ. אף פעם לא הייתי אמיץ, יותר פחדתי מזה שידעו שאני לא אמיץ. את יודעת מה? לא. אולי כן הייתי פעם אמיץ. כעת אני לא.

אין כך כמיהה או רצון לעשות סרטים אישיים?

כן, אבל אני מדאא אותם. אספר לך משהו. במטע אלונקות היה משהו אישי, שכאלו הוטרף והובלע מתוך התמכרות לצבאיות.

הייתי סמל ורביסמל של פלוגת טירור-נים בנח"ל, ויום אחד לפנות-ערב ירדתי לכיוון מרכז הבסיס, וראיתי כמה חיילים מתבודדים. לפני המירד שכב על הריצ-פה טירון מתבוסס בדמו שירה לעצמו כדור בפה. וכל המוח שלו היה מרוסס על התיקרה. זה היה בתקופה שבנח"ל היו טירטורים איומים. הבחור לא עמד בהם. ותקע לעצמו כדור בראש.

זה לא אישי. זה משהו שקרה למישהו אחר ואתה ראת. אין לך אומץ לספר על עצמך, לעשות את הסיפור שלך?

לא. בגלל זה הסרטים שלי הם לא ממש טובים. אם אדם עושה סרטים לא מרשה לעצמו להרגיש ולהעביר לדמיות שהוא עובד איתן להרגיש ולהעביר רגשות, לי-עורר רגשות אצל אנשים אחרים - אז מה הוא עושה? זה בעצם כלל הקסם של הקולנוע, כשאתה מעביר רגשות ומפעיל רגשות אצל אנשים אחרים: קודם שחק-נים ואחרי-כך קהל. זה כלל הקסם של